

Latvijas Republikas tiesībsargs

Baznīcas iela 25, Rīga, LV-1010, tālr.: 67686768, e-pasts: tiesibsargs@tiesibsargs.lv, www.tiesibsargs.lv

Rīgā

2021.gada 1.jūnijā Nr.1-5/118
Uz 19.05.2021 DL-21-309-nd

Rīgas domes Labklājības departaments
dl@riga.lv

Finanšu ministrija
pasts@fm.gov.lv

Tieslietu ministrija
pasts@tm.gov.lv

Labklājības ministrija
lm@lm.gov.lv

Finanšu un kapitāla tirgus komisija
fctk@fctk.lv

VAS "Latvijas Pasts"
info@pasts.lv

*Par kredītiestāžu un citu maksājumu pakalpojumu
sniedzēju komisijas maksu piemērošanu par
zvērīnātu tiesu izpildītāju rīkojumu apstrādi*

Tiesībsargs saņēma Rīgas domes Labklājības departamenta (turpmāk – Departaments) 2021.gada 19.maija vēstuli Nr.DL-21-309-nd, kas vienlaikus adresēta Finanšu ministrijai, Tieslietu ministrijai un Labklājības ministrijai, par patversmes klientu problēmām no bankas saņemt Rīgas pilsētas pašvaldības nodrošināto pabalstu garantētā minimālā ienākuma līmeņa nodrošināšanai.

Departaments savā vēstulē norāda, ka ir tikuši konstatēti personu bez noteiktas dzīvesvietas, kuri saņem patversmes un naktspatversmes pakalpojumu (turpmāk – klienti), Latvijas Republikas Satversmē garantēto pamattiesību uz sociālo nodrošinājumu aizskārumu gadījumos, kad pret šīm personām tiek vērsti zvērīnātu tiesu izpildītāju rīkojumi un viņām pabalstu garantētā minimālā ienākuma (turpmāk – GMI) līmeņa

nodrošināšanai pašvaldība pārskaita uz kredītiestādes vai cita maksājumu pakalpojumu sniedzēja kontu.

Departaments vērš uzmanību, ka šādiem klientiem ir neiespējami saņemt Rīgas pilsētas pašvaldības nodrošināto pabalstu GMI līmeņa nodrošināšanai pilnā apmērā, jo kredītiestādes vai citi maksājumu pakalpojumu sniedzēji klientiem piemēro komisijas maksu par tiesu izpildītāja rīkojuma izpildi, ieturot komisijas maksu no klientu kontiem. Tādējādi ir konstatēts, ka vairāki klienti paliek bez iztikas līdzekļiem minimālā apmērā, kas savukārt negatīvi ietekmē šo personu sociālās funkcionēšanas spējas un integrāciju sabiedrībā.

Departamenta ieskatā kredītiestādes vai cita maksājumu pakalpojumu sniedzēja piemērotā komisijas maksa par tiesu izpildītāja rīkojuma izpildi ir pretrunā ar Civilprocesa likumā un likumā "Par sociālo drošību" noteikto mērķi un jēgu. Departaments lūdz veikt savas kompetences ietvaros esošās darbības un novērst kredītiestādes vai cita maksājumu pakalpojumu sniedzēja pretlikumīgo darbību, ieturot komisijas maksu no klientiem piešķirtā pabalsta GMI līmeņa nodrošināšanai.

Visupirms vēršu Departamenta uzmanību, ka kredītiestāžu un citu maksājumu pakalpojumu sniedzēju (piemēram, VAS "Latvijas Pasts") piemērotās komisijas maksas, kas tiek ieturētas par zvērinātu tiesu izpildītāju rīkojumu par naudas līdzekļu apķīlāšanu pieņemšanu izpildei un pārskaitījumu veikšanu zvērināta tiesu izpildītāja depozīta kontā, nav uzskatāmas par tādām, uz ko tiek vērsta piedziņa atbilstoši Civilprocesa likuma nosacījumiem. Tā ir pakalpojuma maksa, ko veido attiecīgās kredītiestādes vai cita maksājumu pakalpojumu sniedzēja noteiktais tarifs par konkrēti veicamajām darbībām ar personas kontu, kam par pamatu ir starp klientu un kredītiestādi vai citu maksājumu pakalpojumu sniedzēju noslēgta vienošanās. Tādējādi uz tām neattiecas arī Civilprocesa likuma 596.pantā noteiktais regulējums par summām, uz kurām aizliegts vērst piedziņu, kā arī vispārīgais nosacījums par naudas līdzekļu saglabāšanu minimālās algas apmērā vai 50 procentu apmērā no minimālās algas. Līdz ar to šādas pakalpojumu maksas ieturēšana no kredītiestāžu un citu maksājumu pakalpojumu sniedzēju puses nav atzīstama par pretlikumīgu rīcību.

Vienlaikus informēju, ka tiesībsargs jau 2017.gadā veica izpēti par zvērinātu tiesu izpildītāju rīcību, vēršot piedziņu uz parādnieka darba samaksu, tai pielīdzinātajiem maksājumiem un citām naudas summām, nesaglabājot Civilprocesa likuma 594.panta pirmajā vai otrajā daļā un 1.pielikuma 3.punktā noteiktos naudas līdzekļus, vai vēršot piedziņu uz Civilprocesa likuma 596.pantā paredzētajām summām, uz kurām nevar tikt vērsta piedziņa. Minētās izpētes ietvaros tiesībsargs pievērsās arī jautājumam par kredītiestāžu un citu maksājumu pakalpojumu sniedzēju noteikto tarifu maksas apmēru.

Šā jautājuma sakarā tiesībsargs vērsās ar informācijas pieprasījumu Finanšu un kapitāla tirgus komisijā, kas atbildot uz tiesībsarga lūgumu norādīja, ka "ievērojot to, ka zvērinātu tiesu izpildītāju rīkojumu apstrāde kredītiestādēm rada administratīvos izdevumus, tām atbilstoši savām iekšējām procedūrām ir tiesības paredzēt noteiktu maksu par pakalpojumu, kura ir saistīta ar minēto rīkojumu apstrādi un kura kredītiestādes klientam ir saistoša, izvēloties sākt darījuma attiecības ar attiecīgo kredītiestādi. Savukārt sniegtā pakalpojuma maksas apmērs tiek noteikts, ņemot vērā šo administratīvo izdevumu apmēru un kritērijus, kas to veido, piemēram, vidēji saņemto zvērinātu tiesu izpildītāju rīkojumu skaitu, darbinieku, kas veic to apstrādi, skaitu un atalgojumu, kredītiestādes lielumu un peļņu, kā arī citus kritērijus. Ne Kredītiestāžu likums, ne arī Komisijas izdotie normatīvie noteikumi neparedz ierobežojumus attiecībā uz pakalpojuma maksas apmēru, tādējādi kredītiestāde to nosaka atbilstoši saviem

plānotajiem administratīvajiem izdevumiem saistībā ar zvērinātu tiesu izpildītāju rīkojumu izpildi”.

Informēju, ka minētais jautājums bija viens no tiem, ko tiesībsargs 2018.gada 8.februāra sasauktajā diskusijā uzdeva iesaistītajām pusēm, un, proti: “vai būtu iespējams kredītiestādēm un citiem maksājumu pakalpojumu sniedzējiem normatīvajā regulējumā noteikt robežas tarifu maksām, kas tiek pieprasītas par zvērinātu tiesu izpildītāju rīkojumu par naudas līdzekļu apķīlāšanu pieņemšanu izpildei un pārskaitījumu veikšanu zvērināta tiesu izpildītāja depozīta kontā?”. Diskusijas gaitā noskaidrojās, ka, ievērojot jau Finanšu un kapitāla tirgus komisijas iepriekš paustos argumentus, kā arī to, ka kredītiestādes vai citi maksājumu pakalpojumu sniedzēji ir privāttiesību subjekti, kas tiesu izpildītāju sūtīto rīkojumu izpildei patērē savus resursus, pašlaik nebūtu iespējams noteikt vienotus “griestus” pakalpojumu maksas apmēra noteikšanai.

Vienlaikus diskusijā izskanēja viedoklis, ka pēc 2019.gada 1.jūlija, kad Civilprocesa likuma 599.¹pantā minētos rīkojumus dos, izpildīs un informēs par to izpildi, izmantojot Valsts reģionālās attīstības aģentūras pārziņā esošo Valsts informācijas sistēmu savietotāju, šis jautājums, iespējams, varētu atkārtoti tikt pārskatīts. Ņemot vērā, ka zvērinātu tiesu izpildītāju rīkojumu apstrāde jau gandrīz divus gadus tiek veikta elektroniski, izmantojot Valsts reģionālās attīstības aģentūras pārziņā esošo Valsts informācijas sistēmu savietotāju, tādējādi būtiski atvieglot administratīvo darbu, kas kredītiestāžu un citu maksājumu pakalpojumu sniedzēju darbiniekiem bija jāveic manuāli, tiesībsarga ieskatā šis jautājums būtu atkārtoti izvērtējams.

Ievērojot minēto, lūdzu iestādes savas kompetences ietvaros izvērtēt Departamenta vēstulē norādīto problēmjaudājumu, kā arī tiesībsarga paustos apsvērumus minētā sakarā, un sniegt Jūsu redzējumu šā jautājuma risināšanā.

Ar cieņu
tiesībsarga pilnvarojumā
Pilsonisko un politisko tiesību nodaļas
vadītāja

Ineta Piļāne

Matīss Malojlo 67686768
matiss.malojlo@tiesibsargs.lv

Šis dokuments ir parakstīts ar drošu elektronisko parakstu un satur laika zīmogu